

Προτεze μασχare și reconstrucția sânului

09

Είσαι γυναίκα.
Είσαι δύναμη!

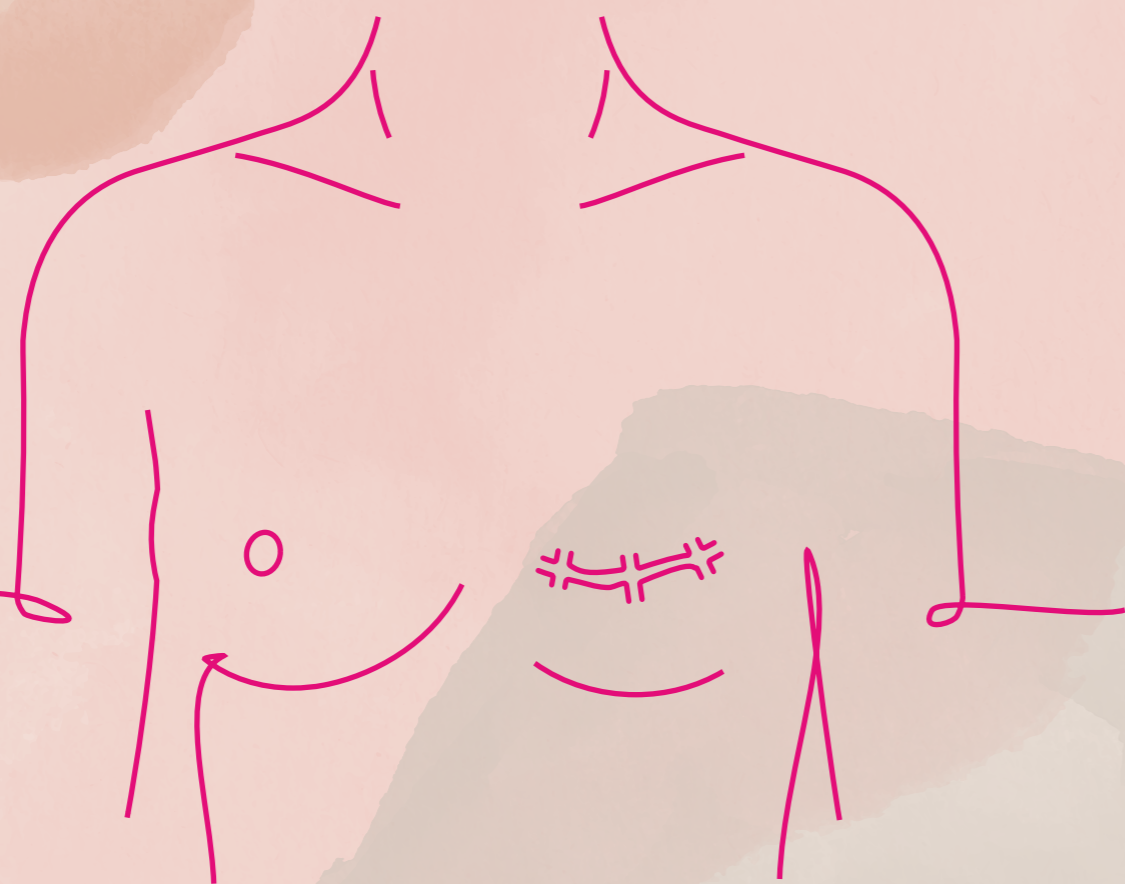
Cuprins

Ce este reconstrucția chirurgicală a sânelui?	02
Am nevoie de reconstrucția chirurgicală a sânelui?	03-04
Când pot să solicit reconstrucția chirurgicală a sânelui?	05-06
Care sunt diferitele tipuri de reconstrucție chirurgicală a sânelui?	07-09
Care sunt reacțiile adverse potențiale ale reconstrucției chirurgicale a sânelui?	10
Se poate întâmpla să nu am opțiunea de reconstrucție chirurgicală a sânelui?	11
Ce fel de proteză pentru sân este potrivită pentru mine?	12

Ce este reconstrucția chirurgicală a sânelui?

Reconstrucția chirurgicală a sânelui reface mărimea și forma sânelui după o mastectomie parțială sau totală (excizia întregului sân sau a unei părți a sânelui), pentru ca cei doi sâni să arate la fel. Dacă urmați tratamentul chirurgical conservator al sânelui, în general nu veți avea nevoie de reconstrucția chirurgicală; totuși, pentru că o parte importantă a sânelui a fost excizată, puteți dori să îmbunătățiți aspectul acestuia. De asemenea, puteți avea nevoie de o intervenție chirurgicală asupra celuilalt sân, pentru ca sâni să fie simetrici.

Aceste intervenții sunt în general efectuate de un chirurg plastician specializat în reconstrucția mamară, denumită și chirurgie oncoplăstică. În unele cazuri, medicii specializați în chirurgia de reconstrucție mamară și chirurgia plastică pot efectua împreună o reconstrucție chirurgicală a sânelui.

Lectură suplimentară:

1. Cancer.org. Breast Cancer Reconstructive Surgery. <https://www.cancer.org/cancer/types/breast-cancer/reconstruction-surgery.html>. Accesat la 4 iulie 2023.
2. Cancer Research UK. Breast Cancer Treatment. About breast reconstruction. <https://www.cancerresearchuk.org/about-cancer/breast-cancer/treatment/surgery/breast-reconstruction/about>. Accesat la 4 iulie 2023. **3.** Cancer.gov. Breast Reconstruction After Mastectomy. <https://www.cancer.gov/types/breast/reconstruction-fact-sheet>. Accesat la 4 iulie 2023. **4.** Breastcancer.org. Breast Reconstruction Surgery. <https://www.breastcancer.org/treatment/surgery/breast-reconstruction>. Accesat la 4 iulie 2023. **5.** Macmillan Cancer Support. Breast Reconstruction. <https://www.macmillan.org.uk/cancer-information-and-support/breast-cancer/breast-reconstruction>. Accesat la 4 iulie 2023. **6.** Macmillan Cancer UK. Understanding breast reconstruction. <https://www.macmillan.org.uk/cancer-information-and-support/stories-and-media/booklets/understanding-breast-reconstruction>. Accesat la 4 iulie 2023. **7.** Breast Cancer Now. Living Beyond Breast Cancer. Breast reconstruction. <https://breastcancer.org/information-support/facing-breast-cancer/living-beyond-breast-cancer/breast-reconstruction>. Accesat la 4 iulie 2023.

Am nevoie de reconstrucția chirurgicală a sânelui?

Există mai mulți factori care trebuie luați în considerare pentru a decide dacă aveți nevoie de o reconstrucție chirurgicală a sânelui. Trebuie să discutați cu medicul dumneavoastră despre aceasta, înainte de a începe tratamentul cancerului de sân. Nu trebuie să aveți neapărat o imagine exactă a ceea ce vă doriți, însă medicul vă poate ajuta să alegeți tipul adecvat de chirurgie oncologică, dacă vă cunoaște preferințele.

Reconstrucția chirurgicală a sânelui

- ✗ **NU** crește riscul de recidivă a cancerului ¹⁻³
- ✗ **NU** îngreunează depistarea unei posibile recidive a cancerului ¹⁻³
- ✗ **NU** afectează tratamentul cancerului ¹⁻³

Deși majoritatea femeilor care suferă o mastectomie pot beneficia de reconstrucția chirurgicală a sânelui, este posibil ca aceasta să fie problematică pentru dumneavoastră dacă: ^{1,2}

- ✗ Suferiți de obezitate
- ✗ Sunteți fumătoare activă
- ✗ Aveți diabet, afecțiuni ale țesutului conjunctiv (artrită reumatoidă, lupus, sclerodermie etc.) sau probleme ale circulației sângelui care complică vindecarea plăgilor
- ✗ Aveți o stare de sănătate generală nefavorabilă

Dacă aveți posibilitatea reconstrucției chirurgicale a sânelui, o puteți alege dacă vă ajută să vă simțiți mai bine în propria piele. De asemenea, puteți alege să nu faceți operația – poate nu mai doriți să treceți prin operații care nu sunt strict necesare din punct de vedere medical. Înainte de a lua o decizie, puteți cântări următoarele avantaje și dezavantaje: ^{1,2,4-6}

Am nevoie de reconstrucția chirurgicală a sânu/lei?

Reconstrucția chirurgicală a sânu/lei

Avantaje

- ✗ Sânu/lei va avea o formă asemănătoare cu cea de dinaintea mastectomiei și va fi simetric cu celălalt sân
- ✗ Îmbrăcată, veți arăta la fel ca înainte de mastectomie
- ✗ Nu va trebui să purtați o proteză mamară sau un sutien special
- ✗ Veți avea o imagine mai bună a propriului corp

Dezavantaje

- ✗ Este posibil ca, în urma reconstrucției chirurgicale, sânul să nu mai arate exact ca înainte de operație sau la fel ca celălalt sân
- ✗ Dacă efectuați reconstrucția chirurgicală a sânu/lei, veți petrece mai mult timp în spital, recuperarea va dura mai mult și veți reveni mai târziu la activitatea dumneavoastră zilnică
- ✗ Dacă pentru reconstrucție se preia țesut din alte părți ale corpului, își vor schimba și acestea aspectul
- ✗ După o reconstrucție chirurgicală a sânu/lei pot apărea complicații mai severe decât după mastectomie sau chirurgia conservatoare a sânu/lei, iar acestea pot întârzia începerea tratamentului cancerului, acolo unde este necesar
- ✗ Sânul reconstruit nu se va simți la fel ca celălalt sân

Nu uitați, puteți să solicitați reconstrucția chirurgicală a sânu/lei după mai multe luni sau mai mulți ani de la mastectomie; totuși, puteți obține rezultate mai bune dacă îi spuneți medicului care efectuează mastectomia că veți dori reconstrucția ulterioară.

Înainte de a lua decizia:

- ✗ Discutați cu medicul dumneavoastră despre toate opțiunile disponibile
- ✗ Cântăriți avantajele și dezavantajele fiecărei opțiuni
- ✗ Puteți intra în legătură cu alte femei cu cancer de sân care au luat o decizie similară, pentru a afla ce opțiuni au ales și de ce
- ✗ Încercați să aveți așteptări realiste despre aspectul corpului dumneavoastră după efectuarea reconstrucției chirurgicale a sânu/lei

Bibliografie:

1. Gilmour A, et al. Oncoplastic breast surgery: A guide to good practice. Eur J Surg Oncol. 2021;47(9):2272-2285. 2. Cancer.org. Breast Cancer. Should I get breast reconstruction surgery? <https://www.cancer.org/cancer/types/breast-cancer/reconstruction-surgery/should-i-get-breast-reconstruction-surgery.html>. Accesat la 4 iulie 2023. 3. Cancer.gov. Breast Reconstruction After Mastectomy. <https://www.cancer.gov/types/breast/reconstruction-fact-sheet>. Accesat la 4 iulie 2023. 4. Macmillan Cancer Support. Deciding about breast reconstruction. <https://www.macmillan.org.uk/cancer-information-and-support/breast-cancer/deciding-about-breast-reconstruction>. Accesat la 4 iulie 2023. 5. Breastcancer.org. Breast Reconstruction Surgery. <https://www.breastcancer.org/treatment/surgery/breast-reconstruction#section-is-breast-reconstruction-right-for-you>. Accesat la 4 iulie 2023. 6. Breast Cancer Now. Living Beyond Breast Cancer. Breast reconstruction. <https://breastcancer.org/information-support/facing-breast-cancer/living-beyond-breast-cancer/breast-reconstruction>. Accesat la 4 iulie 2023.

Când pot să solicit reconstrucția chirurgicală a sânu/lei?

Puteți solicita ca reconstrucția chirurgicală a sânu/lei să se efectueze în același timp cu mastectomia sau chirurgia conservatoare a sânu/lei sau puteți aștepta o perioadă.

Reconstrucția imediată a sânu/lei¹⁻⁴

Aceasta are loc de obicei în același timp cu mastectomia sau chirurgia conservatoare a sânu/lei.

Avantaje

- ✗ Vă veți trezi din operație cu același aspect ca și înainte; acest lucru ajută multe femei să accepte mai ușor pierderea unui sân
- ✗ Veți avea nevoie de mai puține operații decât dacă amânați reconstrucția chirurgicală a sânu/lei și probabil că veți avea mai puține cicatrici
- ✗ Chirurgul va putea să folosească pielea care acoperă sânul pentru reconstrucție; aceasta înseamnă că sânul reconstruit va arăta mai natural

Dezavantaje

- ✗ Veți avea mai puțin timp să vă gândiți dacă doriți sau nu reconstrucția chirurgicală a sânu/lei
- ✗ Intervenția chirurgicală combinată durează mai mult decât o mastectomie sau o reconstrucție a sânu/lei și va dura mai mult să vă recuperați
- ✗ După o reconstrucție chirurgicală a sânu/lei pot apărea complicații mai severe decât după mastectomie sau chirurgia conservatoare a sânu/lei, iar acestea pot întârzia începerea radioterapiei sau chimioterapiei, acolo unde este necesar

Cu toate acestea, reconstrucția imediată a sânu/lei nu poate fi efectuată la toate pacientele, iar medicul vă poate recomanda să o amânați, din mai multe motive medicale:

- ✗ Obezitatea, fumatul și diabetul pot afecta durata vindecării plăgilor operatorii. Pot fi necesare schimbări ale stilului de viață pentru reducerea acestor factori, înainte de realizarea reconstrucției chirurgicale a sânu/lei
- ✗ Înainte de o nouă operație, va trebui să vă refaceți complet după mastectomie
- ✗ De asemenea, radioterapia și chimioterapia pot afecta durata vindecării plăgilor operatorii. Dacă aceste tratamente sunt necesare după mastectomie, va trebui să amânați reconstrucția până la încheierea tratamentului
- ✗ Radioterapia va afecta aspectul, precum și senzația sânu/lei reconstruit. S-ar putea să fie necesar să așteptați până la încheierea radioterapiei pentru a efectua reconstrucția chirurgicală; totuși, puteți solicita un implant temporar până la primirea celui definitiv

Când pot să solicit reconstrucția chirurgicală a sânu/lei?

Reconstrucția ulterioară a sânu/lei¹⁻⁴

Aceasta poate avea loc după mai multe luni sau după mai mulți ani de la efectuarea mastectomiei sau chirurgiei conservatoare a sânu/lei.

Avantaje

- * Veți avea mai mult timp pentru a vă gândi la opțiuni și pentru a decide care este cea mai bună soluție; această etapă a experienței dumneavoastră va fi mai puțin solicitantă
- * Deoarece veți avea mai mult timp până la intervenție, vă veți putea schimba stilul de viață pentru a reduce riscul complicațiilor asociate cu reconstrucția chirurgicală a sânu/lei, cum ar fi renunțarea la fumat sau scăderea în greutate
- * Probabil că veți încheia și toate celelalte tratamente anti-cancer, astfel încât nu vor fi amânate și nu vor afecta sânul reconstruit

Dezavantaje

- * O perioadă, veți avea un sân care nu arată ca celălalt, până la reconstrucția chirurgicală a sânu/lei; totuși, veți putea să purtați o proteză sau un sutien special
- * Este posibil să aveți mai multe cicatrici decât dacă reconstrucția se face în același timp cu mastectomia
- * Este posibil ca sânul să nu arate la fel de natural după reconstrucția amânată decât ar arăta după o reconstrucție imediată

Care sunt diferitele tipuri de reconstrucție chirurgicală a sânu/lei?

Există trei tipuri principale de reconstrucție chirurgicală a sânu/lei:^{1,2}

- * Reconstrucție chirurgicală cu implant
- * Reconstrucție chirurgicală cu propriul țesut
- * Reconstrucție chirurgicală care folosește și un implant, și propriul țesut

Medicul vă va recomanda tipul cel mai potrivit pentru dumneavoastră, în funcție de forma corpului, de starea generală a sănătății, de preferințe și de tratamentul cu radioterapie sau chimioterapie. Puteți alege între mai multe opțiuni sau este posibil ca unele opțiuni să nu fie potrivite pentru dumneavoastră.

În afară de intervențiile descrise aici, puteți să efectuați și grefe de țesut adipos sau lipofilling (umplerea cu grăsime), când grăsimea din alte părți ale corpului (de obicei, de pe abdomen, fese sau coapse) este transferată la nivelul sânu/lei, pentru a-i crește dimensiunea și pentru a-i îmbunătăți aspectul. Puteți să efectuați operații care să modifice aspectul sânu/lei natural pentru a se potrivi cu cel reconstruit.

După reconstrucția chirurgicală, veți putea efectua mamografia sânu/lei natural și a sânu/lei reconstruit, dacă mai există țesut mamar rămas.

Bibliografie:

1. Cancer Research UK. Breast Cancer Treatment. About breast reconstruction. <https://www.cancerresearchuk.org/about-cancer/breast-cancer/treatment/surgery/breast-reconstruction/about>. Accesat la 4 iulie 2023. 2. Macmillan Cancer Support. Deciding about breast reconstruction. <https://www.macmillan.org.uk/cancer-information-and-support/breast-cancer/deciding-about-breast-reconstruction>. Accesat la 4 iulie 2023. 3. Breastcancer.org. When Is Breast Reconstruction Surgery Done? <https://www.breastcancer.org/treatment/surgery/breast-reconstruction/when-is-reconstruction-done>. Accesat la 4 iulie 2023. 4. NICE guideline. Early and locally advanced breast cancer: diagnosis and management. Breast reconstruction. <https://www.nice.org.uk/guidance/ng101/chapter/Recommendations#breast-reconstruction>. Accesat la 4 iulie 2023.

Care sunt diferitele tipuri de reconstrucție chirurgicală a sânului?

Implanturi¹⁻⁴

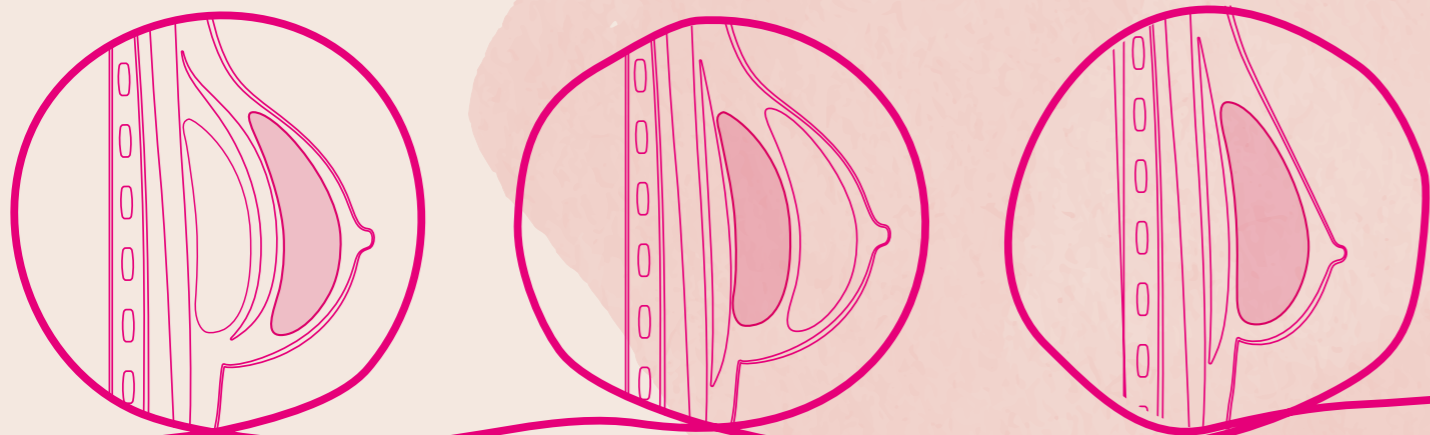
Implanturile pot fi umplute cu silicon sau ser fiziologic (soluție de apă cu sare) și se utilizează pentru refacerea formei inițiale a sânului. Sânul reconstruit cu un implant va arăta natural, însă este posibil să se simtă mai rigid și, spre deosebire de sânul natural, nu se va lăsa cu vârsta și va rămâne la fel, indiferent dacă pierdeți sau luați în greutate. Aceasta înseamnă că puteți avea nevoie de operații suplimentare, pentru a vă menține aspectul similar al sânilor.

Dacă amânați reconstrucția chirurgicală a sânului după mastectomie sau după radioterapie, vi se poate introduce un implant denumit „expander”. Acest tip de implant poate fi umplut treptat cu aer sau ser fiziologic pentru a crea un spațiu unde se poate introduce mai târziu implantul definitiv.

În unele cazuri, implantul va necesita suport suplimentar: buzunarele interne pentru susținerea implantului pot fi realizate dintr-o matrice dermică acelulară (ADM, confecționată din piele de animal prelucrată pentru a putea fi introdusă în corpul uman), o plasă sintetică sau țesutul propriu (denumit „ham de susținere”).

Radioterapia poate rigidiza implantul, de aceea trebuie să încheiați întâi tratamentul înainte de a efectua reconstrucția sânului cu un implant.

Utilizarea implanturilor este cel mai simplu tip de reconstrucție chirurgicală a sânului și oferă o recuperare mai rapidă decât alte tipuri de reconstrucție a sânului. Implanturile pot dura mulți ani, însă de obicei vor trebui înlocuite la un timp după operație.

Țesut propriu (prelevat de la dumneavoastră)¹⁻⁴

Bucăți din țesutul propriu, din diferite părți ale corpului, pot fi utilizate pentru reconstrucția sânului: acestea se numesc „lambouri” și includ piele și grăsime, iar uneori o parte a mușchiului. Operația efectuată poate avea diverse denumiri, în funcție de locul de unde este prelevat „lamboul”:

- ✗ Lambou LD (latissimus dorsi): Utilizează piele, grăsime și țesut din mușchiul latissimus dorsi de pe spate, de sub omoplat
- ✗ Lambou TRAM (mușchi drept abdominal): Utilizează piele, grăsime și țesut din mușchiul drept abdominal
- ✗ Lambou DIEP (perforante din artera epigastrică inferioară profundă): Utilizează piele și grăsime (dar nu și mușchi) de pe abdomen
- ✗ Lambou SIEA (artera epigastrică inferioară superficială): Este similar cu lamboul DIEP, dar utilizează vase de sânge diferite
- ✗ Lambou SGAP (perforante din artera gluteală superioară) sau IGAP (perforante din artera gluteală inferioară): Utilizează piele și grăsime de pe fese
- ✗ Lambou TMG/TUG (lambou miocutanat de gracilis/lambou de gracilis superior): Utilizează piele, grăsime și țesut din mușchiul gracilis (denumit și gracilis superior) de pe fața internă a coapsei
- ✗ Lambou PAP (perforante din artera profundă): Utilizează piele și grăsime de pe partea posterioară a fesei
- ✗ Lambou LICAP (perforante din artera intercostală laterală) sau TAP (perforante din artera toracodorsală): Utilizează piele și grăsime de pe partea laterală a toracelui, de sub braț

În general, intervențiile chirurgicale care includ prelevarea mușchiului pot provoca o slăbiciune la locul prelevării, în timp ce intervențiile care implică doar pielea și grăsimea sunt mai puțin susceptibile de a provoca acest lucru.

Intervențiile chirurgicale bazate pe propriul țesut vor dura mai mult, sunt mai complexe și au o durată de recuperare mai lungă decât cele care folosesc implanturi.

De asemenea, veți avea cicatrici la locul prelevării lamboului, precum și în jurul sânului. Totuși, sânul reconstruit va arăta și se va simți mai asemănător cu celălalt sân și va necesita probabil mai puține intervenții în viitor. Spre deosebire de intervențiile care utilizează implanturi, sânul reconstruit își va schimba forma dacă vă îngreșați sau slăbiți și se va lăsa cu vârsta, la fel ca sânul natural.

Reconstrucția mamelonului^{2,4,5,6}

În timpul mastectomiei, mamelonul este în general excizat împreună cu restul țesutului mamar, cu excepția cazului în care medicul efectuează un tip de mastectomie care păstrează mamelonul. După reconstrucția chirurgicală a sânului, puteți alege dintre opțiunile de recreare a mamelonului:

- ✗ **Operație suplimentară pentru reconstrucția mamelonului:** implică utilizarea pielii din sânul reconstruit sau din altă parte a corpului (precum coapsele sau abdomenul). Această intervenție se efectuează de obicei la 4 până la 9 luni de la reconstrucția chirurgicală a sânului, pentru a lăsa timpul necesar pentru vindecare și pentru ca sânul să se stabilizeze în noua formă. După reconstrucția cutanată a mamelonului, puteți efectua un tatuaj, pentru a potrivi culoarea acestuia cu a celui alt mamelon.
- ✗ **Utilizarea micropigmentării pentru trasarea unui mamelon nou:** micropigmentarea este ca un tatuaj și colorează mamelonul într-o nuanță cât mai apropiată posibil de a celui alt mamelon. Deși un mamelon desenat nu are o structură tridimensională, se poate crea iluzia de umbră, pentru un aspect mai realist.
- ✗ **Utilizarea unei proteze de mamelon:** este o proteză detașabilă din silicon, care arată ca un mamelon real. Se poate lipi pe sân în timpul zilei, pentru a nu se mișca.

Mamelonul reconstruit nu vă dă senzația dinaintea mastectomiei și nici nu se va întări la atingere sau la frig. Totuși, recrearea mamelonului va contribui la un aspect mai natural al sânului reconstruit.

Bibliografie:

1. Breast Cancer Now. Types of Breast Reconstruction. <https://breastcancer.org/information-support/facing-breast-cancer/living-beyond-breast-cancer/types-breast-reconstruction>. Accesat la 4 iulie 2023. 2. Cancer Research UK. Types of Breast Reconstruction. <https://www.cancerresearchuk.org/about-cancer/breast-cancer/treatment/surgery/breast-reconstruction/types>. Accesat la 4 iulie 2023. 3. Breastcancer.org. Types of Breast Reconstruction Procedures. <https://www.breastcancer.org/treatment/surgery/breast-reconstruction/types>. Accesat la 4 iulie 2023. 4. Cancer.gov. Breast Reconstruction After Mastectomy. <https://www.cancer.gov/types/breast/reconstruction-fact-sheet#>. Accesat la 4 iulie 2023. 5. Breastcancer.org. Nipple Tattoos and Nipple Reconstruction Surgery. <https://www.breastcancer.org/treatment/surgery/breast-reconstruction/types/nipple-reconstruction-tattoos>. Accesat la 4 iulie 2023. 6. Cancer.org. Reconstructing the Nipple and Areola After Breast Surgery. <https://www.cancer.org/cancer/types/breast-cancer/reconstruction-surgery/breast-reconstruction-options/reconstructing-the-nipple-and-areola-after-breast-surgery.html>. Accesat la 4 iulie 2023.

Lectură suplimentară:

• Breast Cancer Now. Comparing Types of Breast Reconstruction. https://breastcancer.org/sites/default/files/files/bcc-comparing_types_of_breast_reconstruction.pdf. Accesat la 4 iulie 2023.

Care sunt reacțiile adverse potențiale ale reconstrucției chirurgicale a sânelor?

La fel ca orice operație, reconstrucția chirurgicală a sânelor poate provoca unele reacții adverse, care apar de obicei în zilele imediat următoare:¹⁻²

- ✗ Sângerare
- ✗ Cheaguri de sânge
- ✗ Înviețire
- ✗ Infecție
- ✗ Durere și disconfort
- ✗ Nereușita lamboului: Se poate întâmpla ca țesutul transferat din alte părți ale corpului să nu fie irigat suficient cu sânge la nivelul sânelor. Poate fi necesară o intervenție chirurgicală suplimentară pentru a corecta acest efect

Unele persoane pot avea probleme pe termen lung după reconstrucția chirurgicală a sânelor:¹⁻²

- ✗ Contractura capsulară: Poate apărea când corpul creează un strat de țesut fibros în jurul unui implant, deoarece nu-l recunoaște ca fiind parte din organismul dumneavoastră. Și radioterapia poate avea acest efect. Contractura capsulară poate să vă dea senzația de strângere, rigiditate și uneori dureri
- ✗ Deplasarea implantului: Când implantul se mișcă de la locul său în altă parte a sânelor
- ✗ Scurgerea implantului: Uneori, implanturile se pot sparge și conținutul lor se varsă în interiorul corpului, ceea ce se poate vedea prin metode imagistice. În aceste cazuri, implantul trebuie înlocuit cu unul nou
- ✗ Cancerul celulelor imunitare: Foarte rar, persoanele cu un anumit tip de implant din silicon cu suprafață texturată vor dezvolta un tip de cancer al celulelor imunitare denumit limfom anaplazic cu celule mari asociat implantului mamar (BIA-ALCL). Acesta este vindecabil, dacă este tratat la timp

Se poate întâmpla să nu am opțiunea de reconstrucție chirurgicală a sânelor?

Este posibil ca medicul să vă recomande să nu efectuați reconstrucția chirurgicală a sânelor, deoarece nu este opțiunea cea mai bună pentru dumneavoastră. Pe de altă parte, puteți decide că nu doriți reconstrucția mamară; poate sunteți mulțumită de aspectul corpului dumneavoastră după mastectomie, poate preferați să nu mai treceți printr-o operație sau poate doriți să reveniți la activitățile zilnice cât mai rapid posibil.

Dacă nu efectuați reconstrucția chirurgicală, aveți două opțiuni:

Purtați o proteză specială sau un sutien special:

Acestea se poartă pe sub haine și fac ca sânii să arate simetric. Rolul lor este în principal cosmetic, pentru că vă fac să vă simțiți la fel ca înainte de operație când sunteți îmbrăcată, iar în plus vă mențin echilibrul și postura, împiedicând ridicarea sutienului.

„Pieptul plat”:

Dacă alegeți să nu purtați o proteză sau un sutien special. Puteți să alegeți această variantă dacă protezele mamare vi se par incomode sau dacă nu vă deranjează aspectul corpului dumneavoastră. Puteți decide să purtați o proteză mamară în public și să stați fără ea acasă.

Dacă sunteți în așteptarea reconstrucției chirurgicale a sânelor, puteți să purtați o proteză sau sutien special sau să nu purtați nimic până la operație.

Bibliografie:

1. Breast Cancer Now. Types of Breast Reconstruction. <https://breastcancer.org/information-support/facing-breast-cancer/living-beyond-breast-cancer/types-breast-reconstruction>. Accesat la 4 iulie 2023. 2. Breastcancer.org. Types of Breast Reconstruction Procedures. <https://www.breastcancer.org/treatment/surgery/breast-reconstruction/types>. Accesat la 4 iulie 2023.

Lectură suplimentară:

• Cancer.org. Breast Reconstruction Alternatives. <https://www.cancer.org/cancer/types/breast-cancer/reconstruction-surgery/breast-reconstruction-alternatives.html>. Accesat la 4 iulie 2023.

Ce fel de proteză pentru sân este potrivită pentru mine?

Există diferite tipuri de proteze pentru sân; puteți alege mai multe, pentru ocazii diferite.¹⁻⁴

Proteze din silicon: Acestea dau senzația unui sân natural și sunt disponibile în diverse culori, forme și mărimi, pentru a se potrivi cu celălalt sân. Unele pot fi fixate în sutien, altele au un adeziv, pentru a se lipi direct pe piept. Totuși, după operație sau radioterapie este mai bine să așteptați ca pielea să se vindece complet înainte de a folosi o proteză mamară. Protezele din silicon pot fi purtate în piscină sau în mare. În general, acestea trebuie înlocuite după câțiva ani

Proteze non-siliconice: Acestea pot fi confecționate din spumă sau poliester și pot fi purtate în sutien. Sunt de obicei mai ușoare, mai confortabile și mai ieftine decât cele din silicon, însă nu dau senzația unui sân natural și, de obicei, trebuie înlocuite după câteva luni

Protezele sunt disponibile pentru sânul întreg sau pentru o parte a sânelui. Puteți avea nevoie de o proteză nouă dacă vi se modifică greutatea corporală și vă schimbați sutienul obișnuit, pentru a se potrivi mai bine cu proteza utilizată; sunt disponibile sutiene pentru mastectomie, cu mici buzunare pentru proteze.

Protezele confecționate de gata sunt disponibile în magazine. Se pot realiza proteze speciale, personalizate, însă acestea necesită un specialist calificat în ajustarea protezelor mamare.

Bibliografie:

1. Cancer.org. Breast Reconstruction Alternatives. <https://www.cancer.org/cancer/types/breast-cancer/reconstruction-surgery/breast-reconstruction-alternatives.html>. Accesat la 4 iulie 2023. 2. Breast Cancer Now. Living Beyond Breast Cancer. Breast prosthesis. <https://breastcancernow.org/information-support/facing-breast-cancer/living-beyond-breast-cancer/your-body/breast-prosthesis>. Accesat la 4 iulie 2023. 3. Breastcancer.org. Types of Breast Forms. <https://www.breastcancer.org/treatment/surgery/breast-forms/types>. Accesat la 4 iulie 2023. 4. Cancer Research UK. False breast shape (prosthesis) after breast cancer surgery. <https://www.cancerresearchuk.org/about-cancer/breast-cancer/treatment/surgery/after-surgery/false-breast-shape>. Accesat la 4 iulie 2023.

De unde pot obține mai multe informații?

Sunt disponibile și broșuri despre următoarele subiecte:

Broșura 1: Despre cancer

Broșura 2: Cancerul de sân în stadiu incipient

Broșura 3: Îngrijirea unei persoane cu cancer

Broșura 4: Cancerul de sân la bărbați

Broșura 5: Fertilitatea și cancerul

Broșura 6: Orientări nutriționale

Broșura 7: Înțelegerea chimioterapiei

Broșura 8: Căderea părului în timpul tratamentului anticancer

Broșura 9: Proteze mamare și reconstrucția sânelui

Broșura 10: Exerciții fizice pentru persoanele cu cancer

De unde pot obține
sprijin?

**ALMA ZOIS NATIONAL ASSOCIATION
OF WOMEN WITH BREAST CANCER**
Ipeirou 11, Athens 10433
210 41 80 006

**ALMA ZOIS ASSOCIATION OF WOMEN WITH
BREAST CANCER OF THE REGION OF THESSALONIKI**
P.Mela 38, Thessaloniki 54622
3rd floor
2310 28 51 81

**ALMA ZOIS ASSOCIATION OF WOMEN WITH
BREAST CANCER OF THE PREFECTURE OF ACHAIA**
Gounari 37, Patra 26221
4th floor
2610 22 22 74

FA-11262910

Acest material este informativ și nu promoțional

 NOVARTIS

In collaboration with:

ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ
ΓΥΝΑΙΚΩΝ ΜΕ ΚΑΡΚΙΝΟ ΜΑΣΤΟΥ

ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΓΥΝΑΙΚΩΝ
ΜΕ ΚΑΡΚΙΝΟ ΜΑΣΤΟΥ
ΝΟΜΟΥ ΑΧΑΪΑΣ

ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΓΥΝΑΙΚΩΝ
ΜΕ ΚΑΡΚΙΝΟ ΜΑΣΤΟΥ
Ν.ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Προθέσεις μαστού και αποκατάσταση μαστού

09

Είσαι γυναίκα.
Είσαι δύναμη!

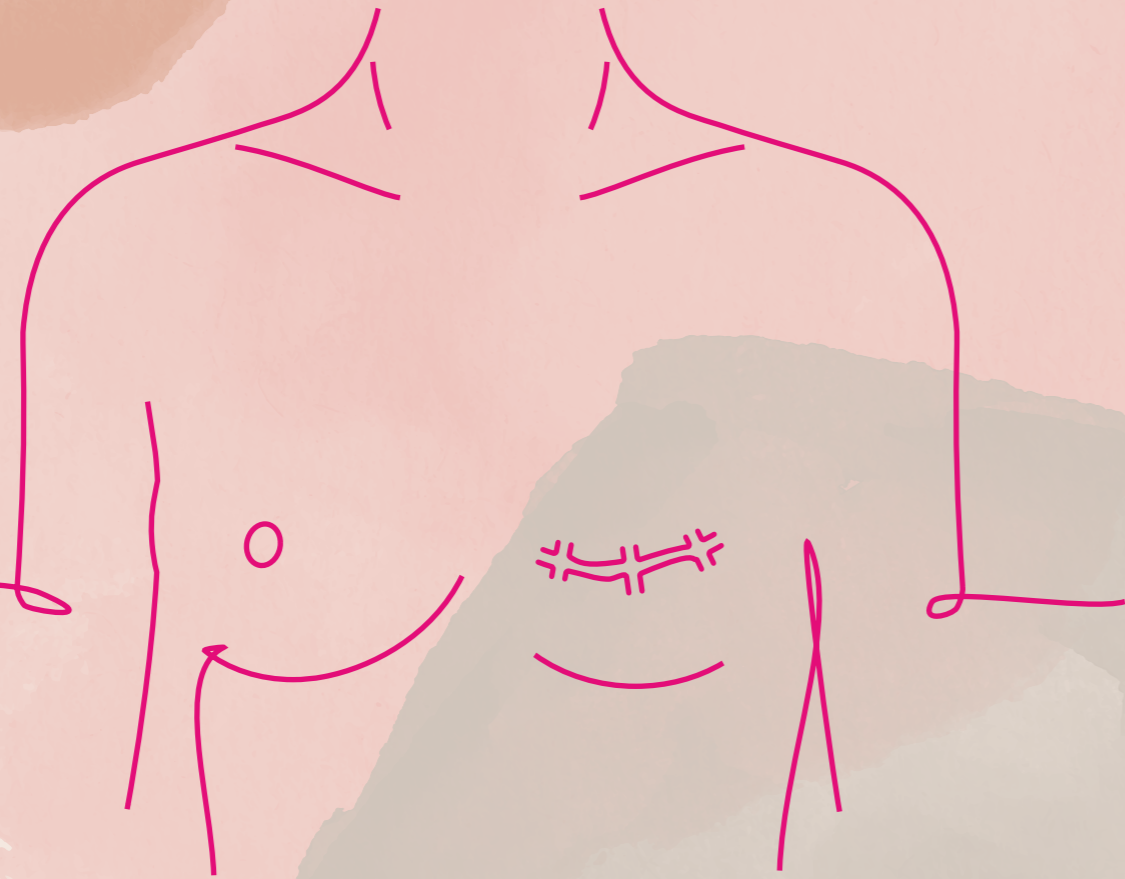
Πίνακας ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

Τι είναι η χειρουργική αποκατάσταση μαστού;	02
Πρέπει να υποβληθώ σε χειρουργική αποκατάσταση μαστού;	03-04
Πότε μπορώ να υποβληθώ σε χειρουργική αποκατάσταση μαστού;	05-06
Ποιοι είναι οι διάφοροι τύποι χειρουργικής αποκατάστασης μαστού;	07-09
Ποιες είναι οι πιθανές ανεπιθύμητες ενέργειες της χειρουργικής αποκατάστασης μαστού;	10
Τι θα γίνει εάν η χειρουργική αποκατάσταση μαστού δεν είναι κατάλληλη για εμένα;	11
Ποια πρόθεση μαστού είναι η καταλληλότερη για εμένα;	12

Τι είναι η χειρουργική αποκατάσταση μαστού;

Η χειρουργική αποκατάσταση μαστού αποκαθιστά το μέγεθος και το σχήμα του μαστού έπειτα από μερική ή ολική μαστεκτομή (αφαίρεση μέρους ή ολόκληρου του μαστού αντίστοιχα), έτσι ώστε και οι δύο μαστοί να έχουν παρόμοια εμφάνιση. Εάν υποβληθήκατε σε χειρουργική επέμβαση που διατηρήθηκε το μεγαλύτερο μέρος του υγιούς μαστού, συνήθως δεν χρειάζεται να υποβληθείτε σε χειρουργική αποκατάσταση μαστού. Ωστόσο, εάν αφαιρέθηκε ένα μεγάλο τμήμα του μαστού σας, μπορεί να επιθυμείτε να υποβληθείτε σε χειρουργική επέμβαση για βελτίωση της εμφάνισής του. Μπορεί επίσης να χρειάζεται να υποβληθείτε σε χειρουργική επέμβαση στον άλλο μαστό σας, ώστε οι δύο μαστοί σας να έχουν ομοιόμορφη εμφάνιση.

Αυτές οι χειρουργικές επεμβάσεις συνήθως διενεργούνται από πλαστικούς χειρουργούς που ειδικεύονται στην αποκατάσταση ασθενών με καρκίνο του μαστού και ονομάζονται ογκοπλαστικοί χειρουργοί μαστού. Σε ορισμένες περιπτώσεις, ένας χειρουργός καρκίνου του μαστού και ένας πλαστικός χειρουργός μπορούν να συνεργαστούν σε μία ταυτόχρονη χειρουργική επέμβαση που συμπεριλαμβάνει την αφαίρεση του όγκου και την αποκατάσταση του μαστού

Διαβάστε επίσης:

- Cancer.org. Breast Cancer Reconstructive Surgery. <https://www.cancer.org/cancer/types/breast-cancer/reconstruction-surgery.html>. Προσπελάστηκε στις 4 Ιουλίου 2023.
- Cancer Research UK. Breast Cancer Treatment. About breast reconstruction. <https://www.cancerresearchuk.org/about-cancer/breast-cancer/treatment/surgery/breast-reconstruction/about>. Προσπελάστηκε στις 4 Ιουλίου 2023.
- Cancer.gov. Breast Reconstruction After Mastectomy. <https://www.cancer.gov/types/breast/reconstruction-fact-sheet>. Προσπελάστηκε στις 4 Ιουλίου 2023.
- Breastcancer.org. Breast Reconstruction Surgery. <https://www.breastcancer.org/treatment/surgery/breast-reconstruction>. Προσπελάστηκε στις 4 Ιουλίου 2023.
- Macmillan Cancer Support. Breast Reconstruction. <https://www.macmillan.org.uk/cancer-information-and-support/breast-cancer/breast-reconstruction>. Προσπελάστηκε στις 4 Ιουλίου 2023.
- Macmillan Cancer UK. Understanding breast reconstruction. <https://www.macmillan.org.uk/cancer-information-and-support/stories-and-media/booklets/understanding-breast-reconstruction>. Προσπελάστηκε στις 4 Ιουλίου 2023.
- Breast Cancer Now. Living Beyond Breast Cancer. Breast reconstruction. <https://breastcancer.org/information-support/facing-breast-cancer/living-beyond-breast-cancer/breast-reconstruction>. Προσπελάστηκε στις 4 Ιουλίου 2023.

Πρέπει να υποβληθώ σε χειρουργική αποκατάσταση μαστού;

Υπάρχουν πολλοί παράγοντες που πρέπει να λάβετε υπόψη όταν αποφασίζετε εάν θα υποβληθείτε σε χειρουργική αποκατάσταση μαστού ή όχι. Αυτό είναι κάτι που πρέπει να συζητήσετε με τον γιατρό σας ακόμα και πριν ξεκινήσετε τη θεραπεία για τον καρκίνο του μαστού. Δεν χρειάζεται να ξέρετε ακριβώς τι θέλετε, αλλά εάν γνωρίζουν τις προτιμήσεις σας ως ένα βαθμό, αυτό θα τους βοηθήσει να επιλέξουν τον κατάλληλο τύπο χειρουργικής επέμβασης για εσάς.

Η χειρουργική αποκατάσταση μαστού

- ✗ **ΔΕΝ** αυξάνει τον κίνδυνο επανεμφάνισης του καρκίνου¹⁻³
- ✗ **ΔΕΝ** καθιστά δυσκολότερη την ανίχνευση του καρκίνου σε περίπτωση που επανεμφανιστεί¹⁻³
- ✗ **ΔΕΝ** καθιστά δυσκολότερη τη θεραπεία του καρκίνου¹⁻³

Αν και στους περισσότερους ανθρώπους που υποβάλλονται σε μαστεκτομή προσφέρεται σαν επιλογή η χειρουργική αποκατάσταση μαστού, ένα άτομο μπορεί να αντιμετωπίσει προβλήματα με μια τέτοια χειρουργική επέμβαση, εάν:^{1,2}

- ✗ Είναι υπέρβαρο
- ✗ Είναι ενεργός καπνιστής
- ✗ Έχει διαβήτη, νοσήματα του συνδετικού ιστού (πχ. ρευματοειδής αρθρίτιδα, λύκος, σκληροδερμία κλπ) ή προβλήματα κυκλοφορίας του αίματος που δυσκολεύουν την επούλωση των τραυμάτων
- ✗ Έχει γενικά κακή υγεία

Εάν είστε σε θέση να υποβληθείτε σε χειρουργική αποκατάσταση μαστού, μπορείτε να επιλέξετε να την κάνετε, εφόσον πιστεύετε ότι θα σας βοηθήσει να αισθανθείτε καλύτερα με την εικόνα του σώματός σας. Αντίστοιχα, μπορείτε να επιλέξετε να μην υποβληθείτε σε αυτήν τη χειρουργική επέμβαση, εάν για παράδειγμα δεν θέλετε να κάνετε άλλες χειρουργικές επεμβάσεις πέρα από τις απολύτως απαραίτητες. Μπορείτε να λάβετε υπόψη τα ακόλουθα πλεονεκτήματα και μειονεκτήματα πριν πάρετε την απόφασή σας:^{1,2,4-6}

Πρέπει να υποβληθώ σε χειρουργική αποκατάσταση μαστού;

Χειρουργική αποκατάσταση μαστού

Πλεονεκτήματα

- ✗ Ο μαστός σας θα έχει παρόμοιο σχήμα με αυτό που είχε πριν από τη χειρουργική επέμβαση αφαίρεσης του όγκου και θα έχει παρόμοια εμφάνιση με τον άλλο μαστό σας.
- ✗ Όταν φοράτε ρούχα, δεν θα φαίνεται τίποτα διαφορετικό στην εμφάνισή σας σε σχέση με πριν από τη χειρουργική επέμβαση για τον καρκίνο.
- ✗ Δεν θα χρειάζεται να φοράτε πρόθεση μαστού ή ειδικό στήθοςδεσμο.
- ✗ Θα σας βοηθήσει να αισθάνεστε καλύτερα με την εικόνα σώματός σας.

Μειονεκτήματα

- ✗ Μετά τη χειρουργική αποκατάσταση μαστού, ο μαστός σας μπορεί να μην έχει ακριβώς την ίδια εμφάνιση με πριν από τη χειρουργική επέμβαση αφαίρεσης του όγκου ή την ίδια εμφάνιση με τον άλλο μαστό σας.
- ✗ Εάν υποβληθείτε σε χειρουργική αποκατάσταση μαστού θα περάσετε περισσότερο χρόνο στο νοσοκομείο και θα σας πάρει περισσότερο χρόνο να αναρρώσετε και να επιστρέψετε στις καθημερινές σας δραστηριότητες από ό,τι εάν δεν κάνετε την επέμβαση.
- ✗ Εάν για τη χειρουργική αποκατάσταση μαστού ληφθεί ιστός από άλλα μέρη του σώματός σας, μπορεί επίσης να αλλάξει η εμφάνιση αυτών των άλλων μερών.
- ✗ Είναι πιο πιθανό να υπάρξουν επιπλοκές με τη χειρουργική αποκατάσταση μαστού από ό,τι με τη μαστεκτομή ή τη χειρουργική επέμβαση με διατήρηση του μαστού, οι οποίες μπορεί να καθυστερήσουν την περαιτέρω θεραπεία για τον καρκίνο του μαστού, εάν χρειαστεί να λάβετε περαιτέρω θεραπεία.
- ✗ Ο αποκατεστημένος μαστός σας δεν θα έχει την ίδια αίσθηση με τον άλλο μαστό σας.

Να θυμάστε ότι η χειρουργική αποκατάσταση μαστού μπορεί να γίνει μήνες ή χρόνια μετά την επέμβαση για τον καρκίνο σας. Ωστόσο, εάν ενημερώσετε τον γιατρό σας ότι επιθυμείτε να υποβληθείτε σε αποκατάσταση μαστού προτού κάνετε την χειρουργική επέμβαση για τον καρκίνο, μπορεί να έχετε καλύτερα αποτελέσματα.

Πριν πάρετε την απόφασή σας:

- ✗ Μιλήστε με τον γιατρό σας και συζητήστε όλες τις διαθέσιμες επιλογές για εσάς.
- ✗ Σκεφτείτε τα πλεονεκτήματα και τα μειονεκτήματα της κάθε επιλογής.
- ✗ Εξετάστε το ενδεχόμενο να έρθετε σε επαφή με άλλες γυναίκες με καρκίνο του μαστού που χρειάστηκε να λάβουν παρόμοια απόφαση και ρωτήστε τι επέλεξαν και γιατί.
- ✗ Προσπαθήστε να έχετε ρεαλιστικές προσδοκίες ως προς την εικόνα του σώματός σας μετά από μία ενδεχόμενη χειρουργική αποκατάσταση μαστού.

Βιβλιογραφία

1. Gilmour A, et al. Oncoplastic breast surgery: A guide to good practice. Eur J Surg Oncol. 2021;47(9):2272-2285. 2. Cancer.org. Breast Cancer. Should I get breast reconstruction surgery? <https://www.cancer.org/cancer/types/breast-cancer/reconstruction-surgery/should-i-get-breast-reconstruction-surgery.html>. Προσπελάστηκε στις 4 Ιουλίου 2023. 3. Cancer.gov. Breast Reconstruction After Mastectomy. <https://www.cancer.gov/types/breast/reconstruction-fact-sheet>. Προσπελάστηκε στις 4 Ιουλίου 2023. 4. Macmillan Cancer Support. Deciding about breast reconstruction. <https://www.macmillan.org.uk/cancer-information-and-support/breast-cancer/deciding-about-breast-reconstruction>. Προσπελάστηκε στις 4 Ιουλίου 2023. 5. Breastcancer.org. Breast Reconstruction Surgery. <https://www.breastcancer.org/treatment/surgery/breast-reconstruction#section-is-breast-reconstruction-right-for-you>. Προσπελάστηκε στις 4 Ιουλίου 2023. 6. Breast Cancer Now. Living Beyond Breast Cancer. Breast reconstruction. <https://breastcancer.org/information-support/facing-breast-cancer/living-beyond-breast-cancer/breast-reconstruction>. Προσπελάστηκε στις 4 Ιουλίου 2023.

Πότε μπορώ να υποβληθώ σε χειρουργική αποκατάσταση μαστού;

Μπορείτε να υποβληθείτε σε χειρουργική αποκατάσταση μαστού ταυτόχρονα με τη μαστεκτομή ή τη χειρουργική επέμβαση με διατήρηση του μαστού ή μπορείτε να περιμένετε πριν προχωρήσετε.

Άμεση χειρουργική αποκατάσταση μαστού¹⁻⁴

Συνήθως διενεργείται ταυτόχρονα με τη μαστεκτομή ή τη χειρουργική επέμβαση με διατήρηση του μαστού.

Πλεονεκτήματα

- ✗ Όταν ξυπνήσετε μετά τη χειρουργική επέμβαση δεν θα έχει αλλάξει τίποτα στην εμφάνισή σας σε σχέση με πριν. Αυτό βοηθά πολλές γυναίκες να διαχειριστούν καλύτερα την απώλεια του μαστού τους.
- ✗ Θα χρειαστείτε λιγότερες χειρουργικές επεμβάσεις από ό,τι εάν καθυστερήσετε τη χειρουργική αποκατάσταση μαστού και πιθανότατα θα έχετε λιγότερα σημάδια.
- ✗ Ο χειρουργός ενδεχομένως να μπορεί να χρησιμοποιήσει για την αποκατάσταση το δέρμα που καλύπτει τον μαστό σας. Αυτό σημαίνει ότι υπάρχουν περισσότερες πιθανότητες ο αποκατεστημένος μαστός σας να μοιάζει φυσικός.

Μειονεκτήματα

- ✗ Έχετε λιγότερο χρόνο να σκεφτείτε εάν επιθυμείτε να υποβληθείτε σε χειρουργική αποκατάσταση μαστού ή όχι.
- ✗ Η συνδυαστική χειρουργική επέμβαση διαρκεί περισσότερο από μία μαστεκτομή ή χειρουργική επέμβαση με διατήρηση του μαστού και θα χρειαστείτε περισσότερο χρόνο για να αναρρώσετε.
- ✗ Είναι πιο πιθανό να υπάρξουν επιπλοκές με τη χειρουργική αποκατάσταση μαστού από ό,τι με τη μαστεκτομή/τη χειρουργική επέμβαση με διατήρηση του μαστού. Αυτές οι επιπλοκές μπορεί να καθυστερήσουν την περαιτέρω θεραπεία για τον καρκίνο του μαστού, π.χ. την ακτινοθεραπεία ή τη χημειοθεραπεία, εάν χρειαστεί να λάβετε τέτοια θεραπεία μετά το χειρουργείο για την αφαίρεση του όγκου.

Ωστόσο, δεν μπορούν όλοι οι άνθρωποι να υποβληθούν σε άμεση αποκατάσταση μαστού και ο γιατρός σας μπορεί να σας συστήσει να περιμένετε πριν υποβληθείτε σε περαιτέρω χειρουργική επέμβαση, για διάφορους ιατρικούς λόγους:

- ✗ Η παχυσαρκία, το κάπνισμα και ο διαβήτης μπορούν να επηρεάσουν την ταχύτητα επούλωσης των τραυμάτων. Μπορεί να χρειαστούν αλλαγές στον τρόπο ζωής για τη βελτίωση των παραγόντων, ώστε να είναι εφικτή η χειρουργική αποκατάσταση μαστού.
- ✗ Μπορεί να χρειαστεί να περιμένετε να αναρρώσετε πλήρως από τη χειρουργική επέμβαση για τον καρκίνο σας πριν κάνετε άλλη επέμβαση.
- ✗ Η ακτινοθεραπεία και η χημειοθεραπεία μπορεί επίσης να επηρεάσουν την ταχύτητα επούλωσης των τραυμάτων. Εάν απαιτούνται αυτοί οι τύποι θεραπείας μετά τη χειρουργική επέμβαση του καρκίνου σας, μπορεί να χρειαστεί να περιμένετε μέχρι να ολοκληρωθεί η θεραπεία σας για να μπορέσετε να υποβληθείτε σε χειρουργική αποκατάσταση μαστού.
- ✗ Η ακτινοθεραπεία μπορεί επίσης να επηρεάσει την εμφάνιση και την αίσθηση του αποκατεστημένου μαστού. Μπορεί να χρειαστεί να περιμένετε μέχρι να ολοκληρωθεί η ακτινοθεραπεία για να μπορέσετε να υποβληθείτε σε χειρουργική αποκατάσταση μαστού. Ωστόσο, ενδέχεται να είναι εφικτή η τοποθέτηση προσωρινού εμφυτεύματος μέχρι να τοποθετηθεί το μόνιμο εμφύτευμα.

Πότε μπορώ να υποβληθώ σε χειρουργική αποκατάσταση μαστού;

Καθυστερημένη χειρουργική αποκατάσταση μαστού¹⁻⁴

Μπορεί να διενεργηθεί μήνες ή χρόνια μετά τη μαστεκτομή σας ή τη χειρουργική επέμβαση με διατήρηση του μαστού.

Πλεονεκτήματα

- * Θα έχετε περισσότερο χρόνο να σκεφτείτε τις επιλογές σας και να αποφασίσετε τι είναι καλύτερο για εσάς. Αυτό μπορεί να κάνει λιγότερο αγχωτικό το επόμενο βήμα σας στη διαδρομή σας με τη νόσο.
- * Εφόσον έχετε περισσότερο χρόνο πριν από τη χειρουργική επέμβαση, μπορείτε να κάνετε αλλαγές στον τρόπο ζωής σας, όπως διακοπή του καπνίσματος ή απώλεια βάρους, οι οποίες θα μειώσουν τον κίνδυνο των επιπλοκών από τη χειρουργική αποκατάσταση μαστού.
- * Κατά πάσα πιθανότητα θα έχετε ολοκληρώσει οποιαδήποτε άλλη θεραπεία για τον καρκίνο, επομένως δεν θα υπάρξει καθυστέρηση στην επέμβαση ούτε θα επηρεαστεί ο αποκατεστημένος μαστός σας λόγω κάποιας θεραπείας.

Μειονεκτήματα

- * Ο ένας σας μαστός δεν θα μοιάζει με τον άλλο για κάποιο χρονικό διάστημα μέχρι να υποβληθείτε στη χειρουργική αποκατάσταση μαστού. Ωστόσο, μπορείτε να φοράτε μία πρόθεση μαστού ή έναν ειδικό στήθοδεσμο.
- * Πιθανότητα θα έχετε περισσότερα σημάδια από ό,τι εάν υποβληθείτε σε αποκατάσταση μαστού μαζί με τη χειρουργική επέμβαση για τον καρκίνο σας.
- * Μετά την καθυστερημένη αποκατάσταση μαστού, ο μαστός σας μπορεί να μην μοιάζει τόσο με φυσικό μαστό όσο θα έμοιαζε μετά την άμεση αποκατάσταση.

Ποιοι είναι οι διάφοροι τύποι χειρουργικής αποκατάστασης μαστού;

Υπάρχουν τρεις κύριοι τύποι χειρουργικής αποκατάστασης μαστού:^{1,2}

- * Χειρουργική αποκατάσταση με τη χρήση εμφυτεύματος
- * Χειρουργική αποκατάσταση με τη χρήση αυτόλογου (δικού σας) ιστού
- * Χειρουργική αποκατάσταση με τη χρήση εμφυτεύματος και αυτόλογου ιστού

Ο γιατρός σας θα συστήσει τον πιο κατάλληλο τύπο χειρουργικής αποκατάστασης μαστού για εσάς σύμφωνα με τη σωματική σας διάπλαση, τη συνολική υγεία σας, τις προτιμήσεις σας και το εάν έχετε υποβληθεί ή πρόκειται να υποβληθείτε σε ακτινοθεραπεία ή χημειοθεραπεία. Μπορεί να έχετε τη δυνατότητα επιλογής μεταξύ διαφόρων εναλλακτικών ή μπορεί να υπάρχουν ορισμένες επιλογές που δεν είναι κατάλληλες για εσάς.

Εκτός από τις χειρουργικές επεμβάσεις που περιγράφονται εδώ, μπορείτε επίσης να υποβληθείτε σε λιπομεταφορά, όπου λίπος από άλλα μέρη του σώματός σας (συνήθως την κοιλιά, τους γλουτούς και τους μηρούς) μεταφέρεται στον μαστό σας για την αύξηση του μεγέθους του και για τη βελτίωση της εμφάνισής του. Μπορείτε να εξετάσετε το ενδεχόμενο χειρουργικής επέμβασης για την αλλαγή του σχήματος του φυσικού σας μαστού, ώστε να μοιάζει με τον αποκατεστημένο μαστό.

Μετά τη χειρουργική αποκατάσταση μαστού θα μπορείτε να κάνετε μαστογραφία τόσο στον φυσικό όσο και στον αποκατεστημένο μαστό σας, εάν έχει απομείνει ιστός μαστού.

Βιβλιογραφία

1. Cancer Research UK. Breast Cancer Treatment. About breast reconstruction. <https://www.cancerresearchuk.org/about-cancer/breast-cancer/treatment/surgery/breast-reconstruction/about>. Προσπελάστηκε στις 4 Ιουλίου 2023. 2. Macmillan Cancer Support. Deciding about breast reconstruction. <https://www.macmillan.org.uk/cancer-information-and-support/breast-cancer/deciding-about-breast-reconstruction>. Προσπελάστηκε στις 4 Ιουλίου 2023. 3. Breastcancer.org. When Is Breast Reconstruction Surgery Done? <https://www.breastcancer.org/treatment/surgery/breast-reconstruction/when-is-reconstruction-done>. Προσπελάστηκε στις 4 Ιουλίου 2023. 4. NICE guideline. Early and locally advanced breast cancer: diagnosis and management. Breast reconstruction. <https://www.nice.org.uk/guidance/ng101/chapter/Recommendations#breast-reconstruction>. Προσπελάστηκε στις 4 Ιουλίου 2023.

Ποιοι είναι οι διάφοροι τύποι χειρουργικής αποκατάστασης μαστού;

Εμφυτεύματα^{1,4}

Τα εμφυτεύματα μπορεί να είναι γεμισμένα με σιλικόνη ή αλατούχο διάλυμα (άλας σε νερό) και χρησιμοποιούνται για την αποκατάσταση του φυσιολογικού σχήματος του μαστού σας. Ένας μαστός που έχει αποκατασταθεί με τη χρήση εμφυτεύματος θα μοιάζει με έναν φυσικό μαστό, αλλά μπορεί να είναι πιο σκληρός στην αφή και, σε αντίθεση με τον φυσικό μαστό σας, η εμφάνιση του μαστού σας δεν θα επηρεαστεί με την πάροδο του χρόνου και την πρόοδο της ηλικίας, καθώς επίσης θα παραμείνει ίδιος είτε χάσετε είτε πάρετε βάρος. Αυτό σημαίνει ότι ίσως χρειαστεί να υποβληθείτε σε επιπλέον χειρουργική επέμβαση για να διατηρηθεί η ομοιομορφία των μαστών σας σε περίπτωση μεγάλων αλλαγών.

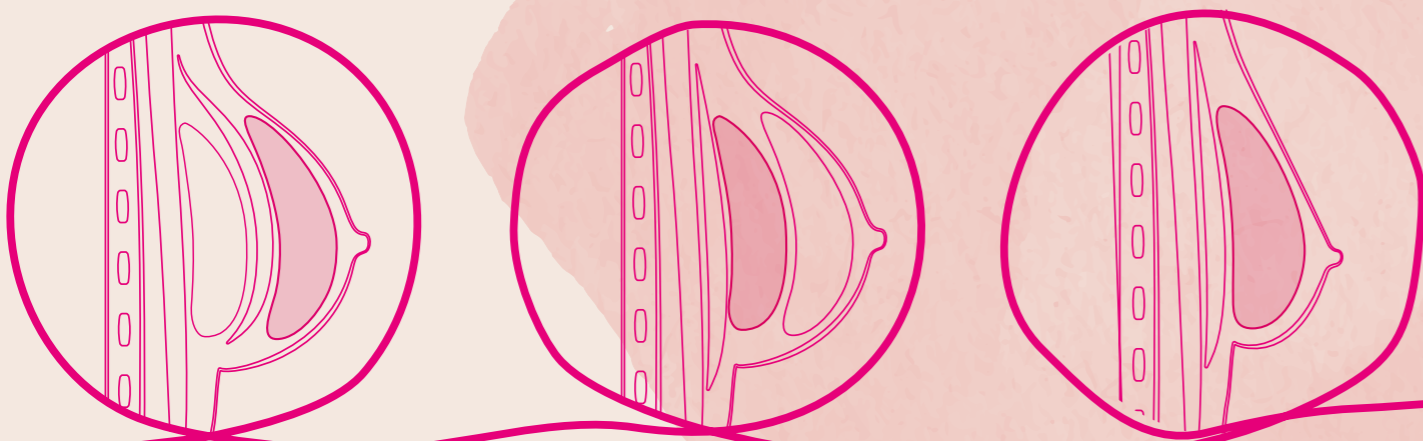
Εάν υποβληθείτε σε καθυστερημένη χειρουργική αποκατάσταση μαστού κάποια στιγμή μετά τη μαστεκτομή σας ή μετά από ακτινοθεραπεία, μπορεί να σας τοποθετηθεί ένα προσωρινό εμφύτευμα που ονομάζεται «διαστολέας ιστών». Αυτός ο τύπος εμφυτεύματος μπορεί σταδιακά να γεμίσει με αέρα ή αλατούχο διάλυμα για να δημιουργηθεί ένας κενός χώρος όπου θα μπορέσει να

εισαχθεί αργότερα ένα μόνιμο εμφύτευμα, με σκοπό την αύξηση του μεγέθους του μαστού.

Σε ορισμένες περιπτώσεις, το εμφύτευμα χρειάζεται επιπρόσθετη υποστήριξη: μπορεί να δημιουργηθούν εσωτερικές τσέπες από μία ακύπτρη δερματική μήτρα (ADM, αποτελούμενη από δέρμα ζώου που έχει υποστεί επεξεργασία ώστε να μπορεί να τοποθετηθεί μέσα στο σώμα σας), ένα συνθετικό πλέγμα ή δικό σας ιστό (η μέθοδος αυτή ονομάζεται «dermal sling») για να χωρέσει το εμφύτευμα.

Η ακτινοβολία μπορεί να κάνει το εμφύτευμα πιο άκαμπτο, επομένως συνήθως χρειάζεται να ολοκληρώσετε την ακτινοθεραπεία σας πριν προχωρήσετε σε αποκατάσταση μαστού με εμφύτευμα.

Η χρήση εμφυτευμάτων είναι ο απλούστερος τύπος χειρουργικής αποκατάστασης μαστού και η ανάρρωση είναι ταχύτερη σε σχέση με άλλους τύπους αποκατάστασης μαστού. Τα εμφυτεύματα έχουν διάρκεια ζωής πολλών ετών, αλλά συνήθως πρέπει να αντικατασταθούν κάποια στιγμή μετά την επέμβαση.

Αυτόλογος ιστός (ο δικός σας ιστός)¹⁻⁴

Μπορούν να χρησιμοποιηθούν τμήματα δικού σας ιστού από διάφορα μέρη του σώματός σας για την αποκατάσταση του μαστού σας: αυτά ονομάζονται «κρημνοί» και περιλαμβάνουν δέρμα ή λίπος ή μερικές φορές μέρος ενός μυός. Η χειρουργική επέμβαση στην οποία θα υποβληθείτε θα έχει διαφορετική ονομασία ανάλογα με το σημείο από όπου λαμβάνεται ο «κρημνός»:

- ✗ Κρημνός LD (του πλατέος ραχιαίου μυός): Χρησιμοποιεί δέρμα, λίπος και ιστό από τον πλατύ ραχιαίο μυ που βρίσκεται στην πλάτη σας, κάτω από την ωμοπλάτη σας.
- ✗ Κρημνός TRAM (εγκάρσιος κρημνός του ορθού κοιλιακού μυός): Χρησιμοποιεί δέρμα, λίπος και ιστό από τον εγκάρσιο ορθό κοιλιακό μυ που βρίσκεται στην κοιλιά σας.
- ✗ Κρημνός DIEP (των διαιτηραϊνόντων κλάδων της εν τω βάθει κάτω επιγαστρίας αρτηρίας): Χρησιμοποιεί δέρμα και λίπος (αλλά όχι μυ) από την κοιλιά σας.
- ✗ Κρημνός SIEA (του επιπολής κλάδου της κάτω επιγαστρίας αρτηρίας): Μοιάζει πολύ με τη χειρουργική επέμβαση με κρημνό DIEP, αλλά χρησιμοποιεί διαφορετικά αιμοφόρα αγγεία.
- ✗ Κρημνός SGAP (των διαιτηραϊνόντων κλάδων της άνω γλουτιαίας αρτηρίας) ή IGAP (των διαιτηραϊνόντων κλάδων της κάτω γλουτιαίας αρτηρίας): Χρησιμοποιεί δέρμα και λίπος από τους γλουτούς σας.
- ✗ Κρημνός TMG/TUG (εγκάρσιος μυοδερματικός κρημνός του ισχνού προσαγωγού μυός/άνω εγκάρσιος κρημνός του ισχνού προσαγωγού μυός): Χρησιμοποιεί δέρμα, λίπος και ιστό από το εγκάρσιο τμήμα του ισχνού προσαγωγού μυός στο εσωτερικό των μηρών σας.
- ✗ Κρημνός PAP (των διαιτηραϊνόντων κλάδων της εν τω βάθει μηριαίας αρτηρίας): Χρησιμοποιεί δέρμα και λίπος από το πίσω μέρος των μηρών σας.
- ✗ Κρημνός LICAP (των διαιτηραϊνόντων κλάδων της έξω μεσοπλευρίας αρτηρίας) ή TAP (των διαιτηραϊνόντων κλάδων της πλάγιας θωρακικής αρτηρίας): Χρησιμοποιεί δέρμα και λίπος από το πλαϊνό μέρος του θώρακά σας, κάτω από τον βραχίονά σας.

Γενικά, οι χειρουργικές επεμβάσεις που περιλαμβάνουν την αφαίρεση μυός μπορεί να σας αφήσουν κάποια αδυναμία στο σημείο από όπου αφαιρέθηκε ο μυς, ενώ οι επεμβάσεις που περιλαμβάνουν μόνο την αφαίρεση δέρματος και λίπους είναι λιγότερο πιθανό να προκαλέσουν κάτι τέτοιο.

Οι χειρουργικές επεμβάσεις που χρησιμοποιούν δικό

σας ιστό διαρκούν περισσότερο, είναι πιο σύνθετες και έχουν μεγαλύτερους χρόνους ανάρρωσης συγκριτικά με τις χειρουργικές επεμβάσεις με τοποθέτηση εμφυτεύματος. Επίσης, θα έχετε σημάδια στα σημεία από όπου ελήφθη ο κρημνός, καθώς και γύρω από τον μαστό σας. Ωστόσο, η εμφάνιση και η αίσθηση του αποκατεστημένου μαστού θα είναι πιο κοντά στην εμφάνιση και την αίσθηση του άλλου μαστού σας και θα είναι λιγότερο πιθανό να χρειαστείτε περαιτέρω επεμβάσεις στο μέλλον. Σε αντίθεση με τις χειρουργικές επεμβάσεις που χρησιμοποιούν εμφυτεύματα, ο αποκατεστημένος μαστός σας θα αλλάξει επίσης σχήμα, εάν πάρετε ή χάσετε βάρος και θα αλλάξει με την πρόοδο της ηλικίας, όπως και ο φυσικός σας μαστός.

Αποκατάσταση θηλής^{2,4,5,6}

Σε μία μαστεκτομή, η θηλή συνήθως αφαιρείται μαζί με τον υπόλοιπο ιστό του μαστού, εκτός εάν υποβληθείτε σε μαστεκτομή με διατήρηση της θηλής. Μετά τη χειρουργική αποκατάσταση μαστού μπορείτε να εξετάσετε τις επιλογές σας για την αναδημιουργία της θηλής:

Επιπρόσθετη χειρουργική επέμβαση για την αποκατάσταση της θηλής σας: περιλαμβάνει τη χρήση δέρματος από τον αποκατεστημένο μαστό σας ή από άλλο μέρος του σώματός σας (όπως τους μηρούς ή την κοιλιά σας). Αυτή η χειρουργική επέμβαση συνήθως διενεργείται περίπου 4 έως 9 μήνες μετά τη χειρουργική αποκατάσταση του μαστού σας, ώστε να έχετε στη διάθεσή σας αρκετό χρόνο για να αναρρώσετε και για να προλάβει να οριστικοποιηθεί το νέο σχήμα του μαστού σας. Μετά την αναδημιουργία της θηλής με τη χρήση δέρματος, μπορείτε να κάνετε τατουάζ θηλής ώστε να έχει το ίδιο χρώμα με την άλλη θηλή σας.

Σχεδίαση νέας θηλής με μικροχρωματισμό: ο μικροχρωματισμός λειτουργεί σαν τη δερματοστιξία (τατουάζ) και χρωματίζει τη θηλή με μία απόχρωση όσο το δυνατόν πιο κοντά σε αυτήν της άλλης θηλής σας. Παρόλο που η χρωματισμένη θηλή δεν έχει τρισδιάστατη δομή, μπορεί ενδεχομένως να δημιουργηθεί η ψευδαίσθηση σκιάς, ώστε να μοιάζει πιο ρεαλιστική.

Χρήση πρόθεσης θηλής: πρόκειται για αφαιρούμενες προθέσεις από σιλικόνη, οι οποίες μοιάζουν με αληθινή θηλή. Μπορούν να επικολληθούν στον μαστό κατά τη διάρκεια της ημέρας για να μην μετακινούνται.

Η αποκατεστημένη θηλή δεν θα έχει την ίδια αίσθηση με πριν και δεν θα αντιδρά στο άγγιγμα ούτε θα σκληραίνει με την πτώση της θερμοκρασίας. Ωστόσο, η αναδημιουργία της θηλής θα βοηθήσει στο να φαίνεται πιο φυσικός ο αποκατεστημένος μαστός σας.

Βιβλιογραφία

1. Breast Cancer Now. Types of Breast Reconstruction. <https://breastcancernow.org/information-support/facing-breast-cancer/living-beyond-breast-cancer/types-breast-reconstruction>. Προσπελάστηκε στις 4 Ιουλίου 2023. 2. Cancer Research UK. Types of Breast Reconstruction. <https://www.cancerresearchuk.org/about-cancer/breast-cancer/treatment/surgery/breast-reconstruction/types>. Προσπελάστηκε στις 4 Ιουλίου 2023. 3. Breastcancer.org. Types of Breast Reconstruction Procedures. <https://www.breastcancer.org/treatment/surgery/breast-reconstruction/types>. Προσπελάστηκε στις 4 Ιουλίου 2023. 4. Cancer.gov. Breast Reconstruction After Mastectomy. <https://www.cancer.gov/types/breast/reconstruction-fact-sheet#>. Προσπελάστηκε στις 4 Ιουλίου 2023. 5. Breastcancer.org. Nipple Tattoos and Nipple Reconstruction Surgery. <https://www.breastcancer.org/treatment/surgery/breast-reconstruction/types/nipple-reconstruction-tattoos>. Προσπελάστηκε στις 4 Ιουλίου 2023. 6. Cancer.org. Reconstructing the Nipple and Areola After Breast Surgery. <https://www.cancer.org/cancer/types/breast-cancer/reconstruction-surgery/breast-reconstruction-options/reconstructing-the-nipple-and-areola-after-breast-surgery.html>. Προσπελάστηκε στις 4 Ιουλίου 2023.

Διαβάστε επίσης:

• Breast Cancer Now. Comparing Types of Breast Reconstruction. https://breastcancernow.org/sites/default/files/files/bcc-comparing_types_of_breast_reconstruction.pdf. Προσπελάστηκε στις 4 Ιουλίου 2023.

Ποιες είναι οι πιθανές ανεπιθύμητες ενέργειες της χειρουργικής αποκατάστασης μαστού;

Όπως ισχύει για κάθε χειρουργική επέμβαση, μπορεί να παρουσιάσετε κάποιες ανεπιθύμητες ενέργειες, οι οποίες συνήθως εμφανίζονται τις ημέρες που ακολουθούν μετά τη χειρουργική αποκατάσταση του μαστού:¹⁻²

- ✖ Αιμορραγία
- ✖ Θρόμβοι αίματος
- ✖ Μώλωπες
- ✖ Λοιμώξεις
- ✖ Πόνος και δυσφορία

Αποτυχία μεταφοράς του κρημνού: Μπορεί να μην υπάρχει επαρκής ροή αίματος στον ιστό που μεταφέρεται από άλλα μέρη του σώματός σας. Για να διορθωθεί αυτό μπορεί να χρειαστεί να υποβληθείτε σε επιπλέον χειρουργική επέμβαση.

Ορισμένοι άνθρωποι έχουν επίσης μακροχρόνια προβλήματα μετά από τη χειρουργική αποκατάσταση μαστού:¹⁻²

- ✖ Καψική σύσπαση: Μπορεί να προκύψει όταν το σώμα σας δημιουργεί ένα στρώμα ινώδους ιστού γύρω από ένα εμφύτευμα επειδή δεν το αναγνωρίζει ως μέρος του. Μπορεί επίσης να προκληθεί από την ακτινοβολία. Η καψική σύσπαση κάνει τον μαστό σφιχτό, άκαμπο και μερικές φορές είναι επώδυνο.
- ✖ Μετατόπιση εμφυτεύματος: Όταν το εμφύτευμα μετακινείται από τη θέση στην οποία τοποθετήθηκε σε κάποιο άλλο μέρος του στήθους σας.
- ✖ Διαρροή εμφυτεύματος: Μερικές φορές τα εμφυτεύματα μπορεί να ανοίξουν και το περιεχόμενό τους να χυθεί μέσα στο σώμα, κάτι το οποίο μπορεί να φανεί σε μία απεικονιστική εξέταση. Σε αυτές τις περιπτώσεις, το εμφύτευμα αντικαθίσταται από ένα νέο.
- ✖ Καρκίνος ανοσοκυττάρων: Πολύ σπάνια, ορισμένα άτομα στα οποία έχει τοποθετηθεί ένας ειδικός τύπος εμφυτεύματος σιλικόνης με ανάγλυφη επιφάνεια αναπτύσσουν έναν τύπο καρκίνου των κυττάρων του ανοσοποιητικού συστήματος που ονομάζεται αναπλαστικό λέμφωμα από μεγάλα κύτταρα σχετιζόμενο με εμφύτευμα μαστού (BIA-ALCL). Ο καρκίνος αυτός είναι ιάσιμος, εάν αντιμετωπιστεί έγκαιρα.

Τι θα γίνει εάν η χειρουργική αποκατάσταση μαστού δεν είναι κατάλληλη για εμένα;

Ο γιατρός σας μπορεί να έχει συστήσει να μην υποβληθείτε σε χειρουργική αποκατάσταση μαστού, καθώς μπορεί να μην είναι η καλύτερη επιλογή για εσάς. Από την άλλη πλευρά, μπορεί εσείς να έχετε αποφασίσει ότι δεν επιθυμείτε τη χειρουργική αποκατάσταση του μαστού σας. Η απόφασή σας αυτή μπορεί να οφείλεται στο γεγονός ότι είστε ικανοποιημένοι με την εικόνα του σώματός σας μετά τη χειρουργική επέμβαση για τον καρκίνο, θα προτιμούσατε να μην κάνετε άλλη επέμβαση ή θα θέλατε να επιστρέψετε στις καθημερινές σας δραστηριότητες το συντομότερο δυνατό.

Εάν δεν υποβληθείτε σε χειρουργική αποκατάσταση μαστού, θα έχετε δύο επιλογές:

Να φοράτε πρόθεση μαστού ή ειδικό σπληθόδεσμο:

Οι προθέσεις μπαίνουν κάτω από τα ρούχα σας και βοηθούν στο να φαίνονται ομοιόμορφοι οι μαστοί σας. Ως επί το πλείστον έχουν αισθητικό ρόλο καθώς, όταν φοράτε ρούχα, σας βοηθούν να διατηρήσετε την εμφάνιση που είχατε πριν από τη χειρουργική επέμβαση, ενώ σας βοηθούν επίσης να διατηρήσετε την ισορροπία και τη στάση του σώματός σας και κρατούν τον σπληθόδεσμό σας στη θέση του.

Να επιλέξετε να κυκλοφορείτε με επίπεδο στήθος:

Μπορεί να προτιμάτε να μη χρησιμοποιήσετε πρόθεση μαστού ή ειδικό σπληθόδεσμο. Μπορείτε να αποφασίσετε να το κάνετε αυτό εάν αισθάνεστε ότι οι προθέσεις μαστού είναι άβολες ή εάν αισθάνεστε άνετα με την εικόνα του σώματός σας. Μπορείτε επίσης να επιλέξετε να φοράτε μία πρόθεση μαστού όταν βγαίνετε έξω και να κυκλοφορείτε με επίπεδο στήθος στο σπίτι σας.

Εάν βρίσκεστε σε διαδικασία αναμονής της χειρουργικής αποκατάστασης του μαστού σας, μπορείτε να επιλέξετε να φοράτε πρόθεση μαστού ή ειδικό σπληθόδεσμο ή να επιλέξετε να κυκλοφορείτε με επίπεδο στήθος.

Βιβλιογραφία

1. Breast Cancer Now. Types of Breast Reconstruction. <https://breastcancernow.org/information-support/facing-breast-cancer/living-beyond-breast-cancer/types-breast-reconstruction>. Προσπελάστηκε στις 4 Ιουλίου 2023. 2. Breastcancer.org. Types of Breast Reconstruction Procedures. <https://www.breastcancer.org/treatment/surgery/breast-reconstruction/types>. Προσπελάστηκε στις 4 Ιουλίου 2023.

Διαβάστε επίσης:

• Cancer.org. Breast Reconstruction Alternatives. <https://www.cancer.org/cancer/types/breast-cancer/reconstruction-surgery/breast-reconstruction-alternatives.html>. Προσπελάστηκε στις 4 Ιουλίου 2023.

Ποια πρόθεση μαστού είναι η καταλληλότερη για εμένα;

Υπάρχουν διάφοροι τύποι προθέσεων μαστού και μπορείτε να επιλέξετε διαφορετική για κάθε περίπτωση.¹⁻⁴

Προθέσεις σιλικόνης: Έχουν την αίσθηση φυσικού μαστού και είναι διαθέσιμες σε διάφορα χρώματα, σχήματα και μεγέθη ώστε να ταιριάζουν με τον άλλο μαστό σας. Ορισμένες μπορούν να τοποθετηθούν μέσα στον στήθοσάσ και κάποιες άλλες έχουν αυτοκόλλητο ώστε η πρόθεση να κολλάει απευθείας στο στήθος σας. Ωστόσο, μετά τη χειρουργική επέμβαση ή την ακτινοβολία είναι καλύτερα να περιμένετε μέχρι να επουλωθεί πλήρως το δέρμα προτού χρησιμοποιήσετε μία αυτοκόλλητη πρόθεση. Οι προθέσεις σιλικόνης μπορούν να φορεθούν στην πισίνα ή στη θάλασσα. Συνήθως χρειάζονται αντικατάσταση έπειτα από μερικά χρόνια.

Προθέσεις χωρίς σιλικόνη: Κατασκευάζονται από αφρώδες ή πολυεστερικό υλικό και μπορούν να τοποθετηθούν μέσα στον στήθοσάσ. Συνήθως είναι ελαφρύτερες, πιο άνετες και φθηνότερες από τις προθέσεις σιλικόνης, αλλά δεν έχουν την αίσθηση του φυσικού μαστού και συνήθως χρειάζονται αντικατάσταση μετά από λίγους μήνες.

Υπάρχουν διαθέσιμες προθέσεις για ολόκληρο τον

μαστό ή μόνο για ένα μέρος του. Ίσως χρειαστεί να προμηθευτείτε νέα πρόθεση μαστού εάν χάσετε ή πάρετε βάρος και να αλλάξετε τον στήθοσάσ που φοράτε συνήθως για να επιτύχετε καλύτερη εφαρμογή, όταν χρησιμοποιείτε πρόθεση. Στο εμπόριο υπάρχουν διαθέσιμοι στήθοσάσ μαστεκτομής με μικρές τσέπες για την τοποθέτηση προθέσεων.

Στα καταστήματα πωλούνται έτοιμες προθέσεις μαστού. Μπορούν να κατασκευαστούν ειδικές προθέσεις μαστού στα μέτρα σας, αλλά για αυτές συνήθως απαιτείται πιστοποιημένος κατασκευαστής προθέσεων μαστεκτομής.

Βιβλιογραφία

1. Cancer.org. Breast Reconstruction Alternatives. <https://www.cancer.org/cancer/types/breast-cancer/reconstruction-surgery/breast-reconstruction-alternatives.html>. Προσπελάστηκε στις 4 Ιουλίου 2023. 2. Breast Cancer Now. Living Beyond Breast Cancer. Breast prosthesis. <https://breastcancer.org/information-support/facing-breast-cancer/living-beyond-breast-cancer/your-body/breast-prosthesis>. Προσπελάστηκε στις 4 Ιουλίου 2023. 3. Breastcancer.org. Types of Breast Forms. <https://www.breastcancer.org/treatment/surgery/breast-forms/types>. Προσπελάστηκε στις 4 Ιουλίου 2023. 4. Cancer Research UK. False breast shape (prosthesis) after breast cancer surgery. <https://www.cancerresearchuk.org/about-cancer/breast-cancer/treatment/surgery/after-surgery/false-breast-shape>. Προσπελάστηκε στις 4 Ιουλίου 2023.

Πού μπορώ να βρω περισσότερες πληροφορίες;

Υπάρχουν διαθέσιμα έντυπα για τα ακόλουθα θέματα:

- Έντυπο 01. Εισαγωγή στον καρκίνο του μαστού
- Έντυπο 02. Πρώιμος καρκίνος του μαστού
- Έντυπο 03. Η φροντίδα ενός ατόμου με καρκίνο
- Έντυπο 04. Ο καρκίνος του μαστού στους άνδρες
- Έντυπο 05. Γονιμότητα και καρκίνος
- Έντυπο 06. Διατροφικές οδηγίες
- Έντυπο 07. Κατανόηση της χημειοθεραπείας
- Έντυπο 08. Απώλεια μαλλιών κατά τη διάρκεια της αντικαρκινικής θεραπείας
- Έντυπο 09. Προθέσεις μαστού και αποκατάσταση μαστού
- Έντυπο 10. Η σωματική άσκηση στα άτομα που ζουν με καρκίνο

Πού μπορώ να βρω
υποστήριξη;

ΑΛΜΑ ΖΩΗΣ ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ
ΓΥΝΑΙΚΩΝ ΜΕ ΚΑΡΚΙΝΟ ΜΑΣΤΟΥ
Ηπείρου 11, Αθήνα 10433
210 41 80 006

ΑΛΜΑ ΖΩΗΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΓΥΝΑΙΚΩΝ
ΜΕ ΚΑΡΚΙΝΟ ΜΑΣΤΟΥ Ν. ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ
Παύλου Μελά 38, Θεσσαλονίκη 54622
3ος όροφος
2310 28 51 81

ΑΛΜΑ ΖΩΗΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΓΥΝΑΙΚΩΝ
ΜΕ ΚΑΡΚΙΝΟ ΜΑΣΤΟΥ ΝΟΜΟΥ ΑΧΑΪΑΣ
Γούναρη 37, Πάτρα 26221
4ος όροφος
2610 22 22 74

FA-11262910

Το υλικό αυτό έχει ενημερωτικό και όχι προωθητικό χαρακτήρα

 NOVARTIS

Σε συνεργασία:

ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ
ΓΥΝΑΙΚΩΝ ΜΕ ΚΑΡΚΙΝΟ ΜΑΣΤΟΥ

ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΓΥΝΑΙΚΩΝ
ΜΕ ΚΑΡΚΙΝΟ ΜΑΣΤΟΥ
ΝΟΜΟΥ ΑΧΑΪΑΣ

ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΓΥΝΑΙΚΩΝ
ΜΕ ΚΑΡΚΙΝΟ ΜΑΣΤΟΥ
Ν.ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ